

Aan de raad

Samenvatting:

De raad heeft in 2012 gevraagd of het buitengebied van Hellendoorn met een glasvezelnetwerk kan worden ontsloten, ter bevordering van de leefbaarheid in het buitengebied. Met gebruikmaking van de door de provincie Overijssel opgestelde verordening voor breedbandinitiatieven is een lokaal burgerinitiatief gestart. Doel van deze burgers is het realiseren van een glasvezelverbinding in hun woning in het buitengebied. De provinciale regeling voorziet in die mogelijkheid mits het collectief gebeurt. Daarbij is de financiële invulling een te overwinnen hobbel. De prijs voor de aanleg van glasvezel in het buitengebied is door de grote afstanden erg hoog. De provincie wil hierin tegemoetkomen door een subsidie te verstrekken voor alle te realiseren aansluitingen in gebieden waar alleen een telefoonlijn de communicatiemogelijkheid is, zogenoemde witte gebieden. In deze witte gebieden worden de kosten die uitstijgen boven de € 2.500, = per aansluiting met een maximum van € 500, = per aansluiting gesubsidieerd. Daar waar men ook daadwerkelijk een internetverbinding gaat gebruiken kan men een provinciale lening verkrijgen van maximaal € 650, = per aansluiting. Het is mogelijk dat met behulp van deze provinciale steun de aanleg van glasvezel in het buitengebied door marktpartijen wordt opgepakt. Mocht het niet lukken om het gehele buitengebied van de gemeente Hellendoorn door marktpartijen te laten "verglazen", dan wil de Stichting GlasHelder via een op te richten coöperatie zelf de aanleg en exploitatie op zich nemen.

Ongeacht de uitvoerende partij zal van de bewoners die aangesloten willen worden een eigen bijdrage worden gevraagd. Wanneer echter de totale kosten als eigen bijdrage bij de geïnteresseerde bewoners direct in rekening gebracht zouden moeten worden, zal er zo weinig belangstelling bestaan dat de gewenste ontsluiting met een glasvezelnetwerk niet van de grond komt.

Bij een deelname van 60% van de inwoners in het witte gebied bedragen de gemiddelde kosten in de gemeente Hellendoorn ruim € 3.500, = per aansluiting, gerekend tot 10 meter uit de openbare weg. Omdat de bewoners in de kleine kernen nu alleen de telefoonlijn of de CAI-aansluiting moeten gebruiken om te internetten, wil het lokale initiatief ook dit gebied betrekken in het breedbandinitiatief. In de provinciale regeling worden deze kleine kernen aangeduid als grijs gebied en zijn deze uitgesloten van subsidie en lening. Echter door de kleine kernen te betrekken bij het glasvezelnetwerk kunnen de gemiddelde kosten per aansluiting wat omlaag gebracht worden en kan een beter financieel rendement gehaald worden. Binnen het grijze gebied zal minimaal 30% van de inwoners deel moeten nemen om dit rendabel te maken. Het burgerinitiatief heeft onvoldoende financiële middelen, maar wil een netwerk met een marktwaarde van ca. € 3.000.000, = aanleggen. Hiervoor vraagt men aan de gemeente om garant te staan of dit bedrag te lenen.

Opdracht:

Het college van B&W heeft op 3 juli 2012 aan de raad toegezegd dat de door de fracties CDA en BurgerBelang ingediende motie, "om zo snel als mogelijk, met gebruikmaking van expertise en financiële steun van de provincie, in het buitengebied van Hellendoorn een glasvezelnetwerk te realiseren", in uitvoering zou worden genomen.

Aanleiding:

In 2012 is er in de landelijke politiek veel aandacht geweest voor het onderwerp "glasvezel" in de buitenstedelijke gebieden. Dit om te voorkomen dat er een maatschappij ontstaat met twee snelheden, deels met optimale internetverbindingen en deels zonder goede mogelijkheden om te

internetten. Op grond van deze discussie is in Provinciale Staten van Overijssel de wens uitgesproken om het mogelijk te maken dat er met provinciaal geld glasvezelnetwerken zouden kunnen worden gerealiseerd. Ook lokaal is dit signaal opgepakt. In de raadsvergadering van 3 juli 2012 hebben de fracties CDA en BurgerBelang een motie ingebracht om zo snel als mogelijk, met gebruikmaking van expertise en financiële steun van de provincie, in het buitengebied van Hellendoorn een glasvezelnetwerk te realiseren. Provinciale Staten van Overijssel hebben begin dit jaar besloten over de wijze waarop zij uitvoering willen geven aan het voornemen om breedbandinternet te realiseren in het buitengebied en op bedrijventerreinen. Zij willen dit doen met inzet van lokale/regionale breedbandinitiatieven. Binnen de gemeente Hellendoorn is door de Plaatselijke Belangen een werkgroep geformeerd die onder de naam Stichting GlasHelder het lokale initiatief vorm geeft.

De Stichting GlasHelder is bezig om een marktverkenning uit te voeren. Enerzijds wordt hierbij aan marktpartijen gevraagd of men geïnteresseerd is om het buitengebied van de gemeente met glasvezel te ontsluiten. Anderzijds is de Stichting bezig te onderzoeken of men, bij onvoldoende of geen interesse vanuit de marktpartijen, zelf tot aanleg over kan gaan.

De rol van de gemeente is primair stimulerend en faciliterend. Het initiatief ligt bij de Stichting GlasHelder en de marktpartijen. Daarnaast heeft de gemeente een rol als vergunningverlener, waar het gaat om de aanleg van de glasvezelverbindingen mogelijk te maken.

De provincie stelt onder voorwaarden financiële middelen beschikbaar om realisatie mogelijk (of betaalbaar) te maken.

De inwoners van het buitengebied dienen altijd een eigen bijdrage aan de glasvezelverbinding te betalen. Om de gebieden die buiten de kernen Hellendoorn/Nijverdal vallen van een glasvezelverbinding te kunnen voorzien is een investering vereist van ongeveer € 6.300.000,=. Met de provinciale- en eigen bijdrage van de inwoners van het buitengebied kan totaal € 3.300.000,= van deze investeringskosten worden afgedekt. De resterende € 3.000.000,= moet met een lening gefinancierd worden.

Doelstelling:

De inwoners en bedrijven buiten de kernen, waaruit onze gemeente bestaat, op korte termijn de mogelijkheid te bieden gebruik te maken van een goede internetverbinding en stabiel glasvezelnetwerk.

Hiermee zullen deze inwoners en bedrijven, net als de inwoners binnen de kernen, gebruik kunnen maken van telefonie, televisie en internet dat verzekerd is van optimale snelheden en maximale hoeveelheden dataverkeer.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid om op deze verbinding andere diensten aan te bieden die het leven en werken in het buitengebied verbeteren. Hierbij wordt gedacht aan:

- medische zorg op afstand/ zelfstandig wonen
- tele-studeren of E-college
- ontwikkeling van nieuwe bedrijvigheid en verbeteren faciliteiten voor bestaande bedrijven.

Mogelijke oplossingen:

Opties voor de gemeentelijke (financiële)bijdrage:

1. Het behalen van het doel om de gehele gemeente van een glasvezelnetwerk te voorzien **zonder** dat de gemeente hier financiële risico's moet aangaan.
2. Het verstrekken van een **geldlening** aan een initiatiefnemer voor het aanleggen van een glasvezelnetwerk in het buitengebied.
3. Een **garantstelling** op een banklening die de initiatiefnemer aan moet trekken.

Toelichting opties:

1. Gezien de huidige financieringspositie van de gemeente Hellendoorn (circa € 140 miljoen aan langlopende geldleningen), de nog te realiseren ombuigingstaakstelling en de risico's die we op allerlei terreinen lopen, geniet een optie zonder financiële gemeentelijke inmenging de voorkeur.
2. Door het zelf verstrekken van een geldlening aan een initiatiefnemer, behoudt de gemeente het recht van 1° hypotheek. Voorgesteld wordt om maximaal een geldlening te

verstrekken van € 3 miljoen, waarbij wordt geëist dat de initiatiefnemer gebruik moet maken van de aanbidding van een provinciale zachte geldlening vóórdat zij een beroep doet op een gemeentelijke geldlening. Verwacht wordt dat de executiewaarde van het glasvezelnetwerk minimaal 50% is van de investering van circa € 6,3 miljoen. Door het vestigen van het recht van 1^e hypotheek op het aan te leggen glasvezelnetwerk lopen wij minder risico. Ook voor de initiatiefnemer is deze optie voordelig. De gemeente kan immers een geldlening tegen een gelijkwaardig of lager rentepercentage aanbieden dan een reguliere bank. Het nadeel van het zelf verstrekken van een geldlening is dat wij opnieuw onze financieringspositie zien verslechteren. Budgettair hoeft e.e.a. niet slechter uit te vallen. Als gemeente kunnen wij via de banken leningen verkrijgen tegen relatief lage rente (tot ca. 3 %). Wij stellen voor een veiligheidsmarge bovenop de huidige aan ons te berekenen marktrente toe te passen. Dit hogere dekkingspercentage zal voorsnog in de bufferreserve gestort worden om potentiële risico's op te vangen. Pas op het moment dat financiële gevaren geweken zijn (uitvoering is gereed en executiewaarde is hoger dan 1^e hypotheek) kan bekeken worden wat er met deze buffer gedaan wordt.

3. Het garant staan door de gemeente heeft geen direct effect op de gemeentelijke solvabiliteit, echter des te meer op de gemeentelijke risico's. Een garantstelling van 80% op een banklening houdt in dat, in geval de initiatiefnemer de betalingsverplichtingen niet meer kan nakomen, gemeente pas als derde hypotheeknemer (na de bank en de provincie) recht heeft op middelen uit het faillissement. Het risico voor de gemeente neemt hiermee fors toe.

Het recht van 1^e hypotheek wordt gevestigd door een bank die de geldlening verstrekt. Deze bank loopt echter zeer weinig risico omdat deze als eis heeft dat de gemeente een 80% garantstelling moet geven. Hiervoor ontvangt de gemeente wel een safe harbour premie over het bedrag waarvoor zij garant staat. Omdat bij de aanleg van glasvezelnetwerken in het buitengebied ook een lening door de provincie wordt verstrekt, verkrijgt de Provincie eerder haar geld dan de partij die garant moet staan voor de banklening.

Nadere afdekking risico's:

Indien wordt overgegaan tot het verstrekken van een geldlening danwel een garantstelling zullen nadere eisen worden gesteld in een overeenkomst. Hierin zullen zoveel mogelijk de risico's worden ingeperkt. Indien de breedbandcorporatie (GlasHelder) besluit tot verkoop van het netwerk aan een marktpartij zal de geldlening moeten worden afgelost. Bij garantstelling van de gemeente vervalt deze uiteraard ook, omdat de bank afgelost moet worden. De belangen van gemeente en deelnemende inwoners zullen hierbij centraal staan. Om voor de geldlening in aanmerking te komen zal de organisatie een sluitende businesscase moeten voorleggen die aan de eisen van de provincie voldoet. Aanvullend stellen wij de eis dat 60% van de inwoners in het witte gebied en 30% in het grijze gebied deel moeten nemen.

Rentepercentage:

De gemeente kan kiezen voor:

- Het aanbieden van geldlening/garantie tegen marktconforme voorwaarden, waardoor geen sprake is van steunverlening aan de initiatiefnemer waardoor er sowieso geen staatssteun wordt verleend.
- Het aanbieden van een geldlening/garantie tegen een lager percentage, waardoor er (al dan niet geoorloofde) steun aan de initiatiefnemer wordt verleend.

Voor het verstrekken van geldleningen wordt het rentepercentage waarbij geen staatsteun wordt verleend (referentierente) bepaald door het basispercentage IBOR + 460 tot 500 basispunten. Momenteel betekent dit bij een IBOR van nog geen 0,4% dat er staatsteunvrij een percentage van 5% gehanteerd zou kunnen worden.

Voor het steunvrij garant staan wordt een minimale safe harbour premie gehanteerd van 3,8%

Indien dit initiatief strandt, vervalt de kans op provinciale subsidie en de provinciale lening. Dan bestaat het risico dat een deel van het buitengebied (door Cogas aangemeld) verglaasd gaat worden en het overgrote gedeelte van het buitengebied niet.

4G/5G:

Als alternatief voor het aanleggen van een glasvezelnetwerk wordt vaak gesproken over de ontwikkeling van 4G en in de toekomst 5G of hoger. De aanlegkosten van 4G-masten zouden goedkoper zijn dan glasvezelnetwerken. Deze technieken zijn echter met name gericht op mobiele toepassingen zoals bellen en gebruik op tablets. Dit is qua datagebruik echter een wezenlijk verschil met thuis HD-TV kijken, waarmee gigantische hoeveelheden data gemoeid zijn. Dan hebben we het nog niet over online studeren, down- en uploaden van informatie etc. Het datagebruik neemt nog dagelijks toe. Glasvezel heeft – ook in de toekomst – geen moeilijkheden met het doorgeven van grote hoeveelheden dataverkeer. Dit gaat ook nog eens met de snelheid van het licht.

De gebruikskosten (niet de aanleg) van mobiel dataverkeer zijn hoger dan bij glasvezel.

Glasvezel is beter te beveiligen en is minder storingsgevoelig (bij bijvoorbeeld slecht weer).

Tevens zijn alle bewoners verzekerd van ontvangst: bij 4G of 5G kan er sprake zijn gebieden die buiten de dekking vallen, zogenaamde “blind spots”.

Het kan nog wel tot 2020 duren voordat 5G-netwerken aangelegd kunnen worden. Ook uit dit oogpunt achten wij het voor het leefbaar houden van het platteland beter om te gaan voor de aanleg van glasvezelkabel op korte termijn.

Voorgestelde oplossingen:

Advies voor de gemeentelijke (financiële)bijdrage:

In de huidige markt, blijken marktpartijen onvoldoende geïnteresseerd om glasvezelnetwerken in het buitengebied aan te leggen. Zij doen dit in basis namelijk zonder gemeentelijke steunmaatregelen. Vanuit deze situatie wordt geadviseerd om de voor de gemeente meest gunstige oplossing te kiezen. Het verstrekken van een geldlening aan een initiatiefnemer die het gehele buitengebied (witte en grijze gebieden) met een glasvezelnetwerk wil ontsluiten.

Hieraan dienen de volgende voorwaarden te worden verbonden:

- a. De gemeente verkrijgt een recht van hypotheek, eerste in rang, op het opstalrecht en/of het geregistreerde NGA-netwerk
- b. De gemeente verkrijgt het pandrecht op de bestaande en toekomstige vorderingen van de kredietnemer op derden
- c. Er wordt een sluitende meerjarige businesscase voorgelegd, die voldoet aan de eisen zoals die door de provincie worden gesteld;
- d. De kwaliteit en het management van de organisatie voldoet aan de eisen zoals die door de provincie worden gesteld;
- e. De looptijd van de geldlening is maximaal 20 jaar;
- f. Minimaal 60% van de inwoners in het buitengebied en 30% van de inwoners in de kleine kernen neemt deel
- g. Er wordt gebruik gemaakt van de provinciale subsidie en –lening;
- h. Het te hanteren rentepercentage bedraagt 5% (huidige marktrente);
- i. De aanleg heeft betrekking op zowel het witte, als de grijze gebieden;
- j. Alle woonadressen Home Connected te ontsluiten, tenzij de bewoners nadrukkelijk een aansluitvoorziening weigeren.

Burger en overheidsparticipatie:

Dit initiatief is een burgerinitiatief dat wij als gemeente, mede door de toezegging aan de raad, ondersteunen.

Communicatie:

Het burgerinitiatief is betrokken bij de discussies met de provincie over de wijze waarop de regeling moet worden gelezen en uitgelegd en is op de hoogte van dit voorstel. Na besluit door de raad zal aan de provincie de randvoorwaarden bekend gemaakt worden, waarna ook andere initiatiefnemers in de gelegenheid gesteld worden een voordeliger werkwijze te presenteren.

Effecten meten:

Het voorliggende voorstel vormt de eerste stap in een vervolgproces. Het biedt een faciliteit om initiatiefnemers in de gelegenheid te stellen een definitief concept businesscase op te stellen en op grond van die uitgangspunten aan vraagbundeling te beginnen. Indien na vraagbundeling blijkt dat de initiatiefnemer voldoende deelname heeft, kan men bij de provincie de subsidie en de leningsfaciliteit aanvragen en bij gemeente een beroep doen op de hier aangeboden leningsfaciliteit. Bij elk initiatief dat een beroep doet op deze leningsfaciliteit voor de aanleg van een glasvezelnetwerk zal getoetst worden of voldaan wordt aan de gestelde voorwaarden.

Planning:

Begin januari 2015 wordt door GlasHelder een businesscase ingediend;

In het voorjaar van 2015 wordt door hen de vraagbundeling ter hand genomen;

Door de provincie wordt een tender uitgeschreven waarbij alle potentiële marktpartijen de gelegenheid krijgen om met een "betere" businesscase als GlasHelder te komen. Hierbij dienen de randvoorwaarden gelijkloidend te zijn. Hierin moet ook de financieringsaanbieding die de gemeente Hellendoorn verstrekt meegenomen worden.

Uiterlijk rond juni 2015 moet de provincie een besluit hebben genomen op de ingediende businesscase;

Na instemming door de provincie, kan bij voldoende deelname, actief gestart worden met de aanleg van het glasvezelnetwerk. De realisatie zou dan eind 2016 afgerond kunnen zijn.

De verwachting is dat in het derde of vierde kwartaal 2015 duidelijk is of van de mogelijke lening gebruik gemaakt gaat worden en wat de werkelijke omvang van de lening zal zijn. Wij zullen dan ook de daadwerkelijke voorstellen tot begrotingswijziging aan u voorleggen.

Concept Besluit:

De raad biedt de mogelijkheid om een lening van maximaal € 3.000.000,-- te verstrekken aan de initiatiefnemer voor het aanleggen van een glasvezel netwerk in het buitengebied onder de volgende voorwaarden:

- a. De gemeente verkrijgt een recht van hypotheek, eerste in rang, op het opstalrecht en/of het geregistreerde NGA-netwerk;
- b. De gemeente verkrijgt het pandrecht op de bestaande en toekomstige vorderingen van de kredietnemer op derden;
- c. Er wordt een sluitende meerjarige businesscase voorgelegd, die voldoet aan de eisen zoals die door de provincie worden gesteld;
- d. De kwaliteit en het management van de organisatie voldoet aan de eisen zoals die door de provincie worden gesteld;
- e. De looptijd van de geldlening is maximaal 20 jaar;
- f. Minimaal 60% van de inwoners in het buitengebied en 30% van de inwoners in de kleine kernen neemt deel;
- g. Er wordt gebruik gemaakt van de provinciale subsidie en –lening;
- h. Het te hanteren rentepercentage bedraagt 5% (huidige markttrente);
- i. De aanleg heeft betrekking op zowel het witte, als de grijze gebieden;
- j. Alle woonadressen Home Connected te ontsluiten, tenzij de bewoners nadrukkelijk een aansluitvoorziening weigeren.

De gemeenteraad zal, voordat overgegaan wordt tot het afsluiten van de overeenkomst van geldlening van maximaal € 3.000.000,--, beoordelen of de initiatiefnemer voldoet aan de bovengenoemde voorwaarden.

Nijverdal, 3 maart 2015

Burgemeester en Wethouders van Hellendoorn,

De secretaris,

H. Dijkstra MBA,

de burgemeester,

mevr. A.H.Raven BA,

Advies commissie(s):

Met inachtneming van de toezeggingen kan het voorstel naar een extra raadsvergadering. Wethouder Beintema zegt hierbij toe dat alle 3 analyses een week voor de raadsvergadering worden aangeboden. De fracties van GroenLinks, PvdA, HOP en VVD gaan niet akkoord met behandeling in de raad.

Nr. 14INT05813

Nijverdal, 10 maart 2015

Aldus besloten,

De raad van Hellendoorn,

De griffier,

mevr. drs. K. Zomer

de voorzitter,

mevr. A.H. Raven BA

Bijlagen:

